

A Szépművészeti Múzeum születésnapján

Beszélgetés Garas Klára főigazgatóval

Az Európa-szerte ismert, a tekintélyes intézmények között emlegetett Szépművészeti Múzeum hetvenöt esztendővel ezelőtt, 1906. december elsején — korabeli krónikások elmondása szerint — ünnepélyes külsőségek közepette, öfelisége I. Ferenc József jelenlétében nyitotta meg kapuit a közönség előtt. Az évforduló alkalmából dr. Garas Klára főigazgató nyilatkozott lapunknak, aki az intézmény vezető-

Igaz, ezek nagy részét sikerült 1946—47-ben visszaszerezniünk Németországból, de több tucat kisméretű festmény meg ma is a háborús veszteségek listáján szerepel. Mégis, szerencsésnek mondhatjuk magunkat, mert az anyag nagyobb sérülések nélkül vészelt át a viszontagságos „utazást”, s alapos restaurálással, további gondos karbantartással a műtárgyakat meg tudtuk menteni. Az ily módon

dó kétezer alkotást raktárakban őrizzük. Nem állítom persze, hogy e képek mindegyike kiállításra kívánkozik, de sok százat közülük bármelyik múzeum büdögnél a közönség elé tárta. Természetesen mi is örömet bemutatnánk e festményeket, s az időszaki kiállítások alkalmával meg is tekinthetik őket a látogatók, de a század elején óriásinak tekinthető múzeum, amely egyébként a Parlament és a Budai Vár után Budapest legnagyobb épülete, alig-alig tudja befogadni a 75 év alatt összegyűlt anyagot. Pedig a tervezők igencsak előrelátóak voltak, de ekkora fejlődésre ők sem számítottak. Súlyosbítja még a helyzetet, hogy az épület mind a mai napig nem heverte ki a háborús sérüléseket, néha a gyakori beázások miatt be kell zárni egy-egy termet, kiállítási csarnokot. Komoly problémáink vannak, s a további romlást megakadályozó felújítási munkák ütemével aligha lehetünk megelégedve.

Milyen örömteli eseményekre „emlékeznek” az épület?

— Örünk egy, az évforduló alkalmából rendezett jubileumi kiállításon is látható felvételt, amely a közönség élénk érdeklődéséről tanúskodik. A kép körülbelül másfél évtizede a drezdai Képtár első vendéghiállítására készült, s a múzeum előtti sorbanálló embereket ábrázol, akik arra várnak, hogy bejussanak a tárlatra...

Napjainkban milyen a kapcsolat a közönséggel?

— Mivel ma már több embernek adódik lehetősége az utazásra, a látogatók köre megoszlik a különféle külföldi és hazai intézmények között. Olyan tömeges érdeklődésre, amelyet az előbbi kép bizonyít, aligha számíthatunk. De azt hiszem, nem csupán az a lényeges, hogy hány látogató fordul meg a múzeumban, hanem az is, hogy az ide betérők mit visznek magukkal, lesz-e kedvük még egyszer visszajönni, egy újabb kiállítást megnézni, eszükbe jut-e, hogy kedves alkotásukban újra és újra gyönyörködjenek. De sajnos az a tapasztalatunk, hogy sokan, akik külföldi útjaik során kerülnek kapcsolatba a művészettel, egyáltalán nem ismerik a Szépművészeti Múzeum gazdag anyagát.

Mire lehet a legbüszkébb a múzeum?

— Arra, hogy szinte minden dolgozója hivatásának és lelkesítő kötelességének érzi munkáját, hogy feltöltekezzen örök és gyarapítják kincseit, örömmel rendezik kiállításait, mert a tárlatok segítségével tudományos megállapításokra jutnak, szakmai kérdéseket oldanak meg és csodálatos alkotásokat tárnak a közönség elé.

Mit kíván a lelkes munkatársi gárda az intézménynek születésnapja alkalmából?

— Szeretnénk, ha a múzeum élete, fejlődése a jövőben éppúgy közönségé válna, mint ahogy az volt a kezdet kezdetén, megalakulásakor. Nem királyi alapítványként jött létre ez a gyűjtemény, nem uralkodók képtárait foglalja magában, hanem nemzeti erőfelesztés révén, sokak adakozásából, vállalkozásából született. Úgy gondoljuk, hogy ha ezt a hagyományt felélesztjük, ha a gondoskodás társadalmi méreteket öltene, ha összefogna az ország, akkor mi még többet tudnánk nyújtani a köznek.

Hetvenöt esztendő — mit jelent ez egy múzeum életében?

— Remélhetőleg azt, hogy még hosszú jövő áll „ifjúkorában” világhírűvé vált gyűjteményünk előtt. S ehhez más intézményekben dolgozó kollégáinktól is sok segítséget, biztatást, elismerést kapunk. Csak egyet említenék ezek közül: a jubileum alkalmából átnyújtottak a Szépművészeti Múzeumnak, a drezdai állami múzeumok által a kiemelkedő kulturális tevékenységek jutalmazására alapított Gottfried-Semper-kitüntetést.

Mátraházi Zsuzsa

A Magyar Nemzet galériája

A győztes. Stefanovits Péter metszete

jeként a felszabadulás óta szentánija és részese a múzeum történetének, fejlődésének és sikereinek.

Mit tudhatunk meg a régi dokumentumokból a múzeum születéséről?

— Intézményünk az 1896. évi millenniumi országgyűlés azon határozatának köszönheti létét, amely az európai festészet, szobrászat kiemelkedő alkotásait egyetlen nagy múzeumban kívánta egyesíteni. Az épület megalkotására kiírt tervpályázatot Schickedanz Albert és Herzog Fülöp nyerte. Elképzelésük alapján 1900 augusztusában hozzáláttak az építkezéshez, amely hat év alatt be is fejeződött, és 1906-ban már az addig különböző intézményekben őrzött gyűjteményeket e helyen, a Városliget szélén, az egykori Sugár út torkolatában emelkedő hatalmas épületegyüttesben mutathatták be a közönségnek. Ide került az 1802-ben Széchényi Perenc alapította Nemzeti Múzeum képtára, mely Jankovics Miklós pesti gyűjteményét, Pyrker János László egri érsek képtárát és a budai királyi várból kapott képanyagot foglalta magában. A Bécsből, a XIX. század hatvanas éveiben a magyar nemzet óhajára hazakerült Esterházy-gyűjtemény, amelyet 1906-ig az Országos Képtárban őriztek, az új intézmény anyagát európai rangra emelte. Az ezt követő évtizedekben is több lelkes mecénás gyűjteménye gazdagította múzeumunkat.

Hogyan alakult a gyűjtemény sorsa a felszabadulás után?

— Manapság már kevesen tudják, hogy akkoriban főformán a semmiből kellett elővarázsolni a mostani anyagot, mert a legértékesebb műtárgyakat a háború utolsó napjaiban sebteben vagonokba rakták és Nyugatra hurcolták.

megmenekült nemzetközi hírű együtteshez méltán sorakoznak fel a felszabadulás óta vásárolt műalkotások: a Greco, Zurbaran, Romanino, Sodoma, Guardi, Poussin, Chardin, Maulbertsch és mások festményei, szoborművei, grafikái. Szoborgyűjteményünk az utóbbi évtizedekben például a duplájára emelkedett. S bár a kortárs anyagunk hosszú ideig korántsem volt teljesnek mondható — és őszintén szólva még ma sem eléggé gazdag —, külföldön élő magyar művészek segítségével és egyéb támogatásokkal valamelyest pófolni tudtuk a lemaradást. Azt hiszem, elfogultság nélkül állíthatjuk, hogy intézményünk Európa egyik legjelentősebb képművészeti gyűjteményét mondhatja a magáénak, több mint 150 ezer műtárgyat őriz falai között.

Mi tette világhírűvé az állományt?

— Szerintem az, hogy noha számos képtár van Európában, amely a mi intézményünknel remekművekben jóval gazdagabb, a Szépművészeti Múzeum teljes művészettörténeti áttekintést nyújt, anyagában szinte minden európai művészeti irányzat, iskola képviselteti magát. Persze szép számmal akadnak kimagasló alkotások is állományunkban: Leonardo Bronziovása és rajza vagy a Goyaképek. Spanyol gyűjteményünk is kiemelkedő, jószerével a madridi Prado után a legjelentősebb.

E gazdag anyagból mennyit tudnak a látogatók elé tárni?

— Sajnos, kincseinknek csak egy részét láthatják az érdeklődők. A Régi Képtárnak például, amely a múzeum egyik legfontosabb gyűjteménycsoportja, csupán mintegy hatszáz festménye szerepel az állandó kiállításon, a fennmara-